

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

BAHR – Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen advokatfirma
Advokat Helge Stemshaug
Postboks 1524 Vika
0117 OSLO

DERES REF.
#3481502/1

VÅR REF.
12/1683

DATO
03.08.12

Tide Buss AS og Boreal Transport Sør AS - Krav om dekning av sakskostnader

1. Sakens bakgrunn

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet viser til brev av 21.05.12 og e-post av 11.06.12 fra advokatfirmaet BA-HR vedrørende krav om dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36. Kravet gjelder sakskostnader pådratt i forbindelse med departementets opphevelse av Konkurransetilsynets vedtak V2007-9.

Konkurransetilsynet påla Tide Buss AS og Boreal Transport Sør AS å opphøre samarbeidet om ekspressbussruten "Kystbussen" ved vedtak V2007-9 den 15.05.07. Vedtaket ble påklaget 05.06.07, og oversendt departementet 22.05.07. Konkurransetilsynets vedtak ble opphevet av departementet 04.05.12.

2. Partenes krav

I brev av 21.05.12 viser partene til at når et vedtak er endret til gunst for en part, har parten rett til å få dekket vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket etter forvaltningsloven § 36.

Kostnadene som kreves dekket består av salær til advokatfirmaet BA-HR. Det anføres at kostnadene utgjør "vesentlige" utgifter, og at advokatutgifter generelt er å anse som "vesentlige" kostnader etter forarbeidene til forvaltningsloven § 36.

Videre anføres det at vesentlige utgifter skal dekkes fullt ut i den utstrekning de er nødvendige, og at i denne vurderingen er partenes oppfatning av sentral betydning. Det vises til brev fra Moderniseringsdepartementet av 20.06.05 som støtte for at det kreves "gode grunner for å begrense vesentlige sakskostnader som faktisk er påløpt". Det vises til

Postadresse
Postboks 8004 Dep
N-0030 OSLO
postmottak@fad.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59

Telefon
22 24 90 90
Org. nr.
972 417 785

Konkurransopolitisk
avdeling
Telefaks
22 24 27 23

Saksbehandler
Tone Cecilie Høgestøl
22244857
Tone-
Cecilie.Hogestol@fad.dep.no

Justisdepartementets uttalelse av 18.06.06 som støtte for at avkortning ikke kan foretas under henvisning til beløpets størrelse, og at nødvendighetsvurderingen må sees i sammenheng med vedtakets betydning for partene.

BA-HRs arbeid i saken inkluderer blant annet klagen, gjennomgang av og kommentarer til Konkurransetilsynets uttalelser, kontakt med Oslo Economics i forbindelse med deres arbeid med rapport for departementet, samt merknader til denne rapporten. Det pekes på at en stor del av BA-HRs arbeid i saken har vært foranlediget av oppfordringer fra departementet.

Videre viser partene til at departementets vedtak, i tråd med partenes anførsler, avviker fra Konkurransetilsynets vedtak på flere sentrale punkter. Dette gjelder blant annet den konkurransemessige betydningen av alternative transportformer, størrelsen på Kystbussens driftsmargin, og betydningen av samfunnsøkonomiske effektivitetsgevinster. Det er likevel ikke avgjørende etter forvaltningsloven § 36 om klagernes anførsler har vært avgjørende for å få endret vedtaket. Det sentrale er om det var forståelig at partene pådro seg de aktuelle utgiftene, jfr. Justisdepartementets uttalelse av 18.06.06.

Det vises også til sakens store økonomiske betydning for partene. Dersom Konkurransetilsynets vedtak ble opprettholdt, ville det medført at fremtidig avkastning av tidligere betydelige investeringer gikk tapt. På denne bakgrunn anføres det at partenes krav om dekning av sakskostnader ikke fremstår som urimelig høyt i forhold til partenes potensielle tap.

Partenes saksomkostninger må også ses i sammenheng med at saken har strukket seg ut i tid.

Departementet ba om dokumentasjon for kravet på kr 710 000 i e-post av 24.05.12. I e-post av 25.05.12 ble departementet informert om at det ble jobbet med å fremskaffe denne dokumentasjonen, og at kravet ville bli utvidet ytterligere.

I e-post av 11.06.12 ble det oversendt fakturaer, kvitteringer på at disse er betalt, og kvitteringer for utlegg frem til 01.03.12. Kravet ble utvidet med kr 9 300 for senere fakturerte kostnader til advokat. Det totale kravet utgjør således kr 719 300.

3. Departementets vurdering

3.1. Generelt om forvaltningsloven § 36

Forvaltningsloven § 36 lyder: "*[n]år et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, med mindre endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll, eller andre særlige forhold taler mot det.*" Utgangspunktet er at partene som har fått endret et vedtak til sin gunst, har et rettskrav på dekning av nødvendige saksomkostninger, jfr. JDLOV-2005-7958.

Av forarbeidene til bestemmelsen fremgår det at advokatutgifter må regnes som "vesentlige", men at forvaltningsorganene står nokså fritt til å vurdere hvilke typer pådratte kostnader som har vært nødvendige.

Det er flere forhold som tillegges vekt i denne vurderingen, jfr. Ot.prp.nr.3 (1976-1977) side 101, og partenes oppfatning er sentral: *"Særlig viktig er det om det var forståelig at parten pådro seg utgifter, f.eks. ved å oppsøke advokat, for å få endret vedtaket."*

JDLOV-2005-7958 gir en god oppsummering av hvilke forhold som skal vektlegges i nødvendighetsvurderingen. Uttalelsen viser til tidligere uttalelser, blant annet JDLOV-1999-20138: *"Nødvendighetsvilkåret må til en viss grad kunne ses i lys av hvor store verdier det står om. Det må godtas at en advokat gjør ekstra grundig arbeid med å sjekke rettskilder og kontrollere faktum dersom det står om store verdier, [...]."* Det konkluderes med at det ikke er ubetinget avgjørende om forvaltningen ville kommet til samme resultat uten tiltakene parten krever dekket etter forvaltningsloven § 36.

I nødvendighetsvilkåret ligger det et krav om årsakssammenheng for utgiftene som dekkes etter forvaltningsloven § 36. Utgiftene må ha direkte tilknytning til det aktuelle vedtaket. Kostnader knyttet til advokatrådgivning i andre deler av partens forretningsvirksomhet faller utenfor dekningsområdet til § 36 fordi disse utgiftene ikke har vært "nødvendige" for omgjøringen av det aktuelle vedtaket.

JDLOV-2005-7958 drøfter spørsmålet om hvordan kravet til årsakssammenheng skal behandles der det er forståelig at parten pådro seg utgifter av en viss art, men størrelsen på utgiftsposten overstiger det som er "nødvendige" kostnader i en slik sak. Som praktisk eksempel nevnes tilfeller hvor parten har oppsøkt advokat, og fremmer krav for dekning av advokatsalær for tjenester som overstiger den bistand som må anses "nødvendig". Utgangspunktet er at alle krav må vurderes konkret, og det vises til JDLOV-1989-1123: *"En annen sak er dersom forvaltningen har mange klagesaker av omtrent samme type og omfang, vil den etter hvert kunne danne seg et bilde av hva som er vanlige saksomkostninger i slike saker. Det kan tjene som grunnlag når man skal vurdere hva som må anses for "nødvendige" kostnader i en slik sak".*

I nødvendighetsvurderingen følger det av FADs praksis at det også legges vekt på om partene har benyttet et advokatfirma med særskilt kompetanse innen konkurranserett og forvaltningsrett. I FADs vedtak av 06.01.10 "Validus/Sunkost"¹ uttales det at *"[d]et må forutsettes at en advokat med særskilt kompetanse besitter en basiskunnskap, som innebærer at vedkommende kan arbeide mer effektivt og at tidsbruken står i forhold til timeprisen."* Det vises også til lignende uttalelser i FADs vedtak av 29.11.06 "National Oilwell".²

¹ Vedtak av 06.01.10 Validus/Sunkost – Klage på avvisning av krav om saksomkostninger og krav om saksomkostninger i forbindelse med partsinnsyn – forvaltningsloven § 36

² Vedtak av 29.11.06 National Oilwell Inc. og Varco International Inc. – Krav om dekning av saksomkostninger

Etter forvaltningsloven tredje ledd må kravet fremsettes ”senest 3 uker etter at melding om det nye vedtak er kommet fram til vedkommende, dog gjelder § 29 fjerde ledd samt §§ 30-32 tilsvarende”. Paragraf 29 fjerde ledd sier at klageinstansen i særlige tilfeller kan forlenge klagefristen, og § 30 regulerer når klagen må være ansett for fremmet. Paragraf 31 gjelder oversittelse av klagefristen, og § 32 gjelder klagens form.

3.2. Forvaltningsloven § 36 anvendt i denne saken

Krav fremsatt før og etter treukersfristen

Departementet opphevet Konkurransetilsynets vedtak 04.05.12. Fristen for å fremme krav etter forvaltningsloven § 36 er som vist til over tre uker.

Kravet på kr 710 000 ble fremsatt 21.05.12 og er således innenfor fristen. Tilleggskravet på kr 9 300 ble varslet i e-post av 25.05.12, ved fristens utløp, men ble ikke fremmet før i e-post av 11.06.12. Etter forvaltningsloven § 36, jfr. henvisningen til § 31 første ledd bokstav b, kan krav som er kommet etter fristen likevel behandles dersom det av særlige grunner er rimelig at kravet blir prøvd. I vurderingen skal det også legges vekt på om andre kan påføres skader eller ulemper ved at kravet blir behandlet, jfr. § 31 annet ledd.

Det er etter departementets vurdering forståelig at det har tatt mer enn tre uker å kartlegge det totale kravet i en så omfattende sak. Tilleggskravet utgjør samme type utgifter som kravet på kr 710 000, og var ikke fakturert fra advokatfirmaets side da det første kravet ble fremmet. Kravet ble dessuten varslet innen fristen, og den delen av kravet som ble fremmet etter fristens utløp utgjør en ubetydelig andel av det totale kravet. At kravet tas til behandling vil heller ikke være til skade for andre. Departementet har etter dette kommet til at det finnes særlige grunner som gjør det rimelig at tilleggskravet blir prøvd.

Vurdering av kravet

Som det er vist til over er det flere momenter som er sentrale i vurderingen av om det fremsatte kravet om saksomkostninger var nødvendig for å få omgjort kravet. Disse momentene vil i det følgende bli vurdert konkret for denne saken.

For partene har utfallet av klagesaksbehandlingen vært av stor økonomisk betydning. Som det pekes på i kravet har partene foretatt betydelige investeringer i forbindelse med Kystbussamarbeidet, blant annet til markedsføring. Det har også tatt lang tid å behandle saken, og partene har måtte leve lenge i uvisshet om samarbeidet kunne fortsette eller ikke.

Saken har også utviklet seg i ulike retninger slik at advokatbistanden har bestått av forskjellige typer oppgaver. Partenes advokater har i tillegg til å utarbeide klagen på vedtaket, kommet med innspill og kommentarer til departementets og Konkurransetilsynets vurderinger, bidratt til Oslo Economics rapport om

effektivitetsgevinster, deltatt i møter med departementet også videre. Det er også korrekt som det pekes på i kravet at departementet har oppfordret til deler av denne aktiviteten i forbindelse med klagesaksbehandlingen.

Departementet legger derfor til grunn at det var forståelig at partene pådro seg utgifter til advokatbistand i denne saken. Saken har som nevnt vært kompleks, og advokatbistanden bestått av flere ulike typer oppgaver gjennom nesten fem år. Etter departementets vurdering er det derfor rimelig å legge til grunn at ca. 255 advokattimer har vært nødvendig for å få endret vedtaket. Partene tilkjennes hele kravet på kr 719 300.

4. Departementets konklusjon og vedtak

Med hjemmel i forvaltningsloven § 36 første ledd har departementet fattet følgende vedtak:

Tide Buss AS og Boreal Transport Sør AS tilkjennes til sammen kr 719 300 i saksomkostninger av Fornyings-, administrasjons og kirke departementet.

Med hilsen

Nils-Ola Widme
avdelingsdirektør

Tone Cecilie Høgestøl
førstekonsulent